

## RETALLS ETNOGRAFICS

**L**a resistència a la implantació del castellà en la nostra terra, molt notable en tot el segle XVIII, amb documentació municipal i privada que conserva la nostra parla històrica, minva i perd força en tot el XIX, però encara així traspua i ix, o es fa notar, quan li és possible, potser per costum o desconeixement de la llengua imposada, sense la mala intenció que hagués calgut per dignitat. Una bona mostra del primer pot ser el manuscrit del capatré d'un municipi de l'Alcalatén històric, que fa anys vaig fullejar; era de 1799 i estava escrit totalment en valencià, amb una abundància extraordinària d'antropònims, topònims, etc., però en el mateix llibre hi havia uns afegits de 1804, amb rectificacions i canvis de propietat, i ja s'escrigueren en castellà.

**S**eguim. Sobre el segon, de l'últim quart del XIX tenim unes curioses mostres; són inventaris fets per a repartir herències i estan escrits en un estrany castellà que sols pot entendre totalment qui conega o parle valencià. En ells s'utilitzen mots valencians castellanitzats, paraules castellanques i alguna de

l'aragonés veí, com es pot veure en el transcrit tot seguit, parcialment però:

### Bienes de los erederos de Antonio Pitarch

*huna eichada*  
*otra eichadica*  
*una llaona*  
*una destrál*  
*otra destrálica*  
*una eichadella*  
*una eichadella gubia*  
*una cierra de mano*  
*un eichol*  
*uns ieros de fuego*  
*estinalles*  
*una rella y armelles*  
*una talladora*  
*una caldera*  
*una calderica*  
*una Barcella*

*un cosio*  
*una mesa*  
*una arca*  
*hun oronet*  
*cabaso*  
*forcal*  
*taleca*  
*suma de las Aimas*  
*el casalisio*

**E**n el dia 6 de Enero del Año 1876 Reunidos los Herederos del Difunto Ramon Belles que lo son Juaquin Belles, Manuel Belles y Franco. Belles y por el fallecimiento de su yca Rosa Esta presensiendo Jose Porcar Marido que fue de esta.

... Otro si tambien sean Reservado los Herederos los derechos de Era para trillar y demas derechos perteniesientes a la Herensia...

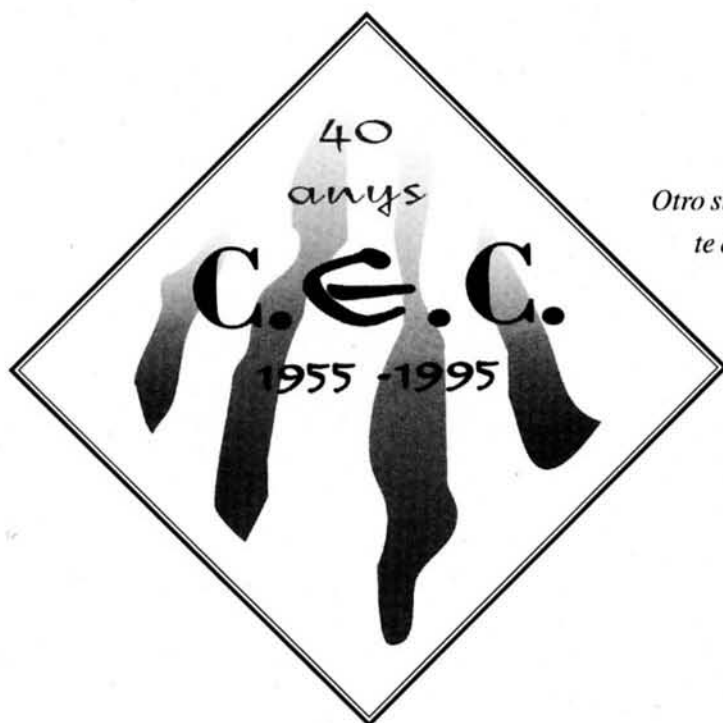


Mas del Collet

Foto: Anna Bueso

**Cuerpo de bienes del difunto Ramon Belles**

8	<i>La jada Rastellera valor</i>	1 L	1 reals
10	<i>dos jadas de birbar valor</i>		4
12	<i>una segur valor</i>	1	1
16	<i>la talladora valor</i>		3
17	<i>lles estenalles dels Basos</i>		2
25	<i>el eisinge valor</i>		4
29	<i>uns arguadills de vimens</i>		10
31	<i>un cosio diez reales</i>		10
37	<i>una ampolla</i>		3
44	<i>una arca de pino su valor</i>	2	2
54	<i>tres sarauells vells y una camisa</i>		6
65	<i>una caisa ó arca Melera valor</i>	2	10
76	<i>la Serada del arco su valor entre ella y la singla de la Cova del Marques sesenta libras</i>		60
80	<i>En la casa Masia de Penacalba y el establo valor En siento veinte y sinco libras</i>		125


**“Hijuela Manuel Belles”**

Otro si en un huerto a la Masia de Peñacalba cunto a la fuente de dicha Masia Notado al n.º 77 compresivo de dos cuadros poco mas ó menos lindes poniente y Norte Gregorio Belles Mediodia con el Bustal de la Masia valor - 9 L.

Josep Lluís VICIANO AGRAMUNT